

Toimintakertomus 2023

Hollolan kunta

Hyvinvoinnin palvelualue

Sivistys- ja hyvinvointivaliokunta 20.3.2024

Sisällys

Hyvinvoinnin palvelualue.....	2
Tuloarviot ja määrärahat toteutuminen	2
Palvelualuejohtajan katsaus.....	2
Käyttötalouden menojen ja tulojen muutokset sekä poikkeamat	4
Henkilöstö	5
Toiminnalliset tavoitteet (valtuustoon nähden sitovat tavoitteet)	5
Ilmasto- ja ympäristötoimenpiteet	6
Osallisuus	7
Riskien hallinta.....	8
Investointien toteutuminen	10
Hyvinvoinnin palvelualue vastuualueittain	10
Määrärahan toteutuminen vastuualueittain.....	10
Toiminnalliset tavoitteet (valiokuntaan nähden sitovat tavoitteet).....	11
Hyvinvoinnin hallinto	12
Varhaiskasvatuksen palvelualue	15
Perusopetuksen palvelualue	20
Vapaa-ajan palvelualue	22

Hyvinvoinnin palvelualue

Vastuhenkilö: Sivistys- ja hyvinvointijohtaja Kim Strömmer

Tuloarviot ja määrärahat toteutuminen

Hyvinvoinnin palvelualueen sitovuus valtuustoon nähden on toimintakate.

	TP 2022	TA 2023	TP 2023	TOT-%	Jäljellä
Toimintatuotot	4 648 451 €	3 909 700 €	4 385 895 €	112,18 %	-476 195 €
Myyntituotot	2 502 304 €	2 052 000 €	2 317 166 €	112,92 %	-265 166 €
Maksutuotot	1 364 466 €	1 391 500 €	1 225 360 €	88,06 %	166 140 €
Tuet ja avustukset	670 534 €	388 500 €	743 249 €	191,31 %	-354 749 €
Vuokratuotot	97 106 €	65 200 €	83 690 €	128,36 %	-18 490 €
Muut toimintatuotot	14 041 €	12 500 €	16 430 €	131,44 %	-3 930 €
Toimintakulut	-53 306 330 €	-56 202 400 €	-57 169 424 €	101,72 %	967 024 €
Henkilöstökulut	-26 470 374 €	-28 509 000 €	-28 823 037 €	101,10 %	314 037 €
Palvelujen ostot	-13 634 778 €	-13 356 700 €	-14 523 089 €	108,73 %	1 166 389 €
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 064 264 €	-1 186 300 €	-1 139 511 €	96,06 %	-46 789 €
Avustukset	-1 566 294 €	-1 683 300 €	-1 568 657 €	93,19 %	-114 643 €
Muut toimintakulut	-10 570 620 €	-11 467 100 €	-11 115 130 €	96,93 %	-351 970 €
TOIMINTAKATE	-48 657 879 €	-52 292 700 €	-52 783 530 €	100,94 %	490 830 €
Rahoitustuotot ja -kulut	-2 274 €	0 €	-1 966 €	0,00 %	1 966 €
VUOSIKATE	-48 660 153 €	-52 292 700 €	-52 785 496 €	100,94 %	492 796 €
Poistot ja arvonalentumiset	-601 742 €	-158 000 €	-80 146 €	50,73 %	-77 854 €
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-49 261 895 €	-52 450 700 €	-52 865 643 €	100,79 %	414 943 €

Palvelualuejohtajan katsaus

Vastuhenkilö: Kim Strömmer

Hyvinvoinnin palvelualueen toiminta on pääosin lakisääteistä tai lailla ohjattua. Hyvinvoinnin palvelualue muodostuu varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja vapaa-aikapalveluiden vastuualueista. Vapaa-aikapalveluiden vastuualue pitää sisällään nuoriso-, kirjasto-, kulttuuri- ja liikuntapalveluiden sekä pakolais- ja maahanmuuttoasioiden kokonaisuudet. Hyvinvoinnin palvelualue vastaa kyseessä olevien vastuualueiden toiminnan järjestämisestä, kehittämisestä, päätösten valmistelusta, toimeenpanosta ja seurannasta. Hyvinvoinnin palvelualueen toiminnan painopiste on huolehtia kuntalaisten hyvinvoinnista, oppimisesta ja sivistyksestä sekä mahdollistaa kuntalaisten omia toimintamahdollisuuksia.

Hyvinvoinnin palvelualueen palvelulupaukset

Varhaiskasvatus

Tarjoamme lapsiystävällistä palvelua ja meille mahtuu hirveen monta luontoa.

- Kohtaamme jokaisen lapsen
- Kuuntelemme ja kasvatamme yhdessä
- Toimimme luotettavasti ja teemme turvallista arkea
- Teemme saumatonta yhteistyötä eri ammattilaisten kanssa

Perusopetus

Osallistumme ja opimme yhdessä uusissa ympäristöissä tulevaisuutta varten.

- Huomioimme opetuksessa oppilaiden yksilölliset tiedot ja taidot
- Varmistamme oikea-aikaisen kasvun ja oppimisen tuen
- Hyödynnämme kaikkien osaamista ja vahvuuksia
- Tuemme vanhemmuutta

Vapaa-aikapalvelut

Mahdollistamme kuntalaisille omanlaista, onnellista ja yhteisöllistä arjen hyvinvointia.

- Edistämme kuntalaisten vapaa-ajan toimintaa ja harrastamista
- Kehitämme yhdessä ja monialaisesti hyvinvointia tukevia rakenteita
- Tuemme kuntalaisten aktiivista ja turvallista elämää

Palvelusuunnitelma 2023

Hollolan varhaiskasvatuksessa edistetään lapsen kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimisen yhdessä lapselle tärkeiden aikuisten kanssa. Lapsi aloittaa kotoisan polkunsä ympärillään luotettavat ja turvalliset varhaiskasvatuksen aikuiset.

Varhaiskasvatukseen mahtuu monta luontoa - moniammatillinen henkilöstö huomioi jokaisen lapsen yksilönä mahdollistaen lapsen hyvän päivän toteutumisen. Varhaiskasvatus tarjoaa perheystävällistä palvelua eloissa ja kotoissa oppimisympäristöissä, vehreän luonnon juurella.

Kouluissa oppiminen perustuu aktiiviseen toimintaan ja yhdessä tekemiseen lapsia ja perheitä osallistamalla. Oppimisella on monta luontoa. Koulut ja lähiympäristö on tehty toimintaa varten. Nykyaikaiset opetuskokonaisuuudet murtavat rajoja. Oppilaat kohdataan yksilöinä heidän koulupolullaan.

Hollolan vapaa-aikapalveluiden toiminnan keskiössä on hyvinvoiva kuntalainen. Tarjolla on kaikille toimivat ja laaja-alaiset, aikaan ja ilmiöihin reagoivat palvelut, joista löytyy jokaiselle jotakin. Vapaa-aikapalveluiden tärkein tehtävä on mahdollistaa kuntalaisille moninaiset mahdollisuudet omanlaiseen vapaa-ajan viettoon ja hyvinvoinnin tukeen. Tähän pääsemme tekemällä asioita yhdessä kuntalaisten, yhdistysten ja järjestöjen kanssa.

Palvelualueen palvelusuunnitelman 2023 toteutuminen

Vuoden 2023 osalta suurin painoarvo oli strategisten ohjelmien toteuttamisessa. Valtuustossa hyväksytyjen suunnitelmista muokataan uutta hyvinvointisuunnitelmamallia. Hyvinvointipalveluiden esihenkilöille pidettiin strategia -työpaja 18.4.2023. Vuoden 2023 aikana halusimme painottaa osallisuutta asiakkaiden ja työntekijöiden osalta. Strategisiin ohjelmiin liittyvä osallisuuskoordinaattori aloitti 12.6.2023. Strategisiin ohjelmiin myös liittyvä suunnittelija aloitti työt 1.8.2023. Ennakoivaan hyvinvointiin pureuduttiin liikunnan, ruoan, mielen ja päihdetyön kautta. Yhtenä osa-alueena kiusaamisen ehkäisemisen- ja päihdetyön suunnitelma. Kiusaamisen vastaisen suunnitelma valmistui vuoden 2023 aikana. Hyvinvointipalvelut ottivat käyttöön some-turva-palvelun 1.8.2023 alkaen, jolla tuetaan oppilaita ja henkilöstöä sosiaalisessa mediassa tapahtuvan kiusaamisen sekä häirinnän osalta.

Hälvälän koulun oppilaat siirrettiin luokittain Tiilikankaan kouluun ja Hälvälän koulun toiminta päättyi 1.8.2023. Oppilasmäärien laskun takia päivitetty suunnitelmat tehtiin myös oppilasvirtojen ohjauksesta sekä tulevaisuuden henkilöstötarpeesta. Seuraava palveluverkon muutos tapahtuu 1.8.2025, jolloin Tiilikankaan koulun toiminta päättyy. Vuoden lopussa alkoi jo seuraavan lukuvuoden suunnittelu, jossa arvioitiin mitä

vapautuneita virkoja täytetään vuonna 2024. Perusopetuksen alueellista kehittämistä on jatkettu vuonna 2023 verkostoperuskoulu-hankkeessa.

Hollola on mukana Kuntaliiton verkostoperuskoulun hankkeessa. Päijät-Hämeen kaikki kunnat yhteistyössä ovat sitoutuneet hankkeeseen. Hankkeen tavoitteena on kehittää perusopetuksen rakenteista ja hakea ratkaisuja alueen perusopetuksen saatavuuteen ja saavutettavuuteen yhteistyön keinoin. Lisäksi hankkeella halutaan kehittää opetustarjontaa ja monipuolistaa opetusta yhteistyön keinoin. Hanketyö pitää sisällään valtakunnallisia seminaareja sekä alueellisia työpajoja.

Hyvinvointipalveluiden valmiussuunnitelman päivittämiseen perustettiin työryhmä vuoden 2023 alussa. Työryhmään kutsuttiin edustajat hyvinvoinnin palvelualueen palveluista. Ryhmä on vuoden aikana päivittänyt palvelualueen valmiussuunnitelmaa ja siihen kuuluvia toimintakortteja. Päivitetty versio viedään sivistys- ja hyvinvointivaliokuntaa vuoden 2024 keväällä.

Hyvinvointipalveluiden hallinto muutti 23.11.2023 uimahallilta uusiin toimistotiloihin. Liikuntapalvelut jäivät vielä uimahallin toimistotiloihin uimahallin peruskorjauksen aloitukseen asti. Uudet toimistotilat sijaitsevat Prisman kiinteistössä ja ne jaetaan ympäristöterveyden henkilöstön kanssa.

Käyttötalouden menojen ja tulojen muutokset sekä poikkeamat

Palvelualueen toimintakate ylittyi alle prosentin (0,94 prosenttia) eli 490 830 euroa. Toimintatuotot ylitti arvioidun 12,18 prosenttia eli 476 195 euroa. Toimintakulut ylitti arvioidun 1,72 prosenttia eli 967 024 euroa. Myyntituotot ylittyi 12,16 prosenttia eli 265 166 euroa, joista kotikuntakorvausten ylitys talousarvioon nähdessä oli 290 131 euroa. Maksutuotot alittui 11,94 prosenttia, joka oli 166 140 euroa vähemmän kuin oli arvioitu. Tukia ja avustuksia saatiin 91,31 prosenttia enemmän eli 354 749 euroa. Toimintakulujen osalta ylityksiä oli henkilöstökuluissa 1,1 prosenttia ja palveluiden ostoissa 8,73 prosenttia.

Valtuusto myönsi 12.6.2023 § 28 talousarviomuutoksen. Kustannusten nousuun myönnettiin miljoona euroa. Kustannuksia aiheutunut uuden määräaikaisen päiväkodin perustamisesta, joka ei sisältynyt vuoden 2023 talousarvioon, vaikutus vuositasolla on 400 000 euroa. Varhaiskasvatuksen käyttöasteen, sijaistarpeen ja kolmiportaisen tuen lakimuutoksen takia kulujen nousua oli 600 000 euroa. Ryhmiä on jouduttu perustamaan, koska ikäluokista yhä useampi on hakenut hoitopaikkaa. Varhaiskasvatuksessa toimintaa kehitettiin joustavasti vastaamaan hoidontarvetta.

Henkilöstö

HYVINVOINNIN PALVELUALUE

	TP 2022	TP 2023	Muutos
Vakinaiset (lkm)	476	485	9
Määräaikaiset (lkm)	108	109	1
Työllistetyt (lkm)	0	3	3
Yhteensä (lkm)	584	597	13
Henkilötyövuodet	587	609	22
Sairauspoissaolo -%	4,81 %	3,94 %	0,87 %
Tapaturmapoissaolo -%	0,90 %	1,60 %	-0,70 %
Koulutuspoissaolo -%	0,63 %	0,51 %	0,12 %

Toiminnalliset tavoitteet (valuustoon nähden sitovat tavoitteet)

Hyvinvoinnin palvelualue

Talousarvioon sisältyvä tavoite/toimenpide	Mittari (tavoitetaso ja lähtötaso)	Vastuu-taho	Tavoitteen toteuttamiseen varattu määräraha	Toteuma 31.12.2023
Digikompetenssin vahvistaminen osaamisen hankkimista ja kehittämistä (henkilöstö, lapset ja nuoret) uusia kykyjä, valmiuksia, keinoja ja tapoja toimia ja toteuttaa toimintaa sekä asiakaspalvelu kyvykkyyden toimia tavoitteellisesti digitaalisissa ympäristöissä vahvistuu.	Syntyy uusia käytänteitä, malleja, toimintatapoja, työn/palvelun tekemisen/toteuttamisen tapoja Hyödynnetään uusia digitaalisia areenoja vuorovaikutussuhteiden luomisessa Varhaiskasvatuksessa 1 digilaitte/7 lasta - lähtötaso 70 prosenttia Henkilökohtainen digilaitte käytössä kaikilla 3-4 - ja 7-8 -luokkalaisilla - lähtötaso 3- ja 7-luokkalaisilla digilaitte	Hyvinvoinnin palvelualueen johtoryhmä	Laittevuokrat 3-4 luokkalaisten ja 7-8 luokkalaisten digilaitteet Digihankkeiden omarahoitusosuudet: - Esi- ja perusopetus 24 080 euroa - Varhaiskasvatus 10 770 euroa	Hanketyöntekijäjohtoisesti digitaidot nosteeseen sekä digipedagogiikan juurruttaminen ja tasa-arvon luominen digiosaamisessa hankkeet on saatu päätökseen hankesuunnitelmien mukaisesti. Toimintaa pyritään kehittämään hankkeen kokemusten ja esitettyjen johtopäätösten pohjalta.

Ilmasto- ja ympäristötoimenpiteet

Vastuualue	Hyvinvoinnin palvelualue
Toimenpide	Energian ja vedenkulutuksen seuranta
Kuvaus	Tilapalveluiden indikaattoritietoa ja järjestelmiä hyödyntäen pyritään löytämään ratkaisut energian ja vedenkulutuksen käytön tehostamiseen.
Tavoiteaikataulu	2023
Vastuutaho	Hallinto ja toimintayksiköt yhdessä tilapalveluiden kanssa.
Toteuma 31.12.2023	Toimintayksiköissä on toteutettu kehittämistoimia sähkön ja vedenkulutuksen käytön tehostamiseksi yhdessä tilapalveluiden kanssa.

Vastuualue	Hyvinvoinnin palvelualue
Toimenpide	Kierrätyksen ja lajittelun tehostaminen
Kuvaus	Lajittelumahdollisuuksien lisääminen yksiköissä, lajittelu osaksi kasvatustyötä.
Tavoiteaikataulu	2023
Vastuutaho	Toimintayksiköt lähiesihenkilöiden johdolla yhteistyössä elinvoiman ja tilapalveluiden kanssa.
Toteuma 31.12.2023	Valmisteilla on yhdessä elinvoiman palvelualueen ja tilapalveluiden kanssa kuntatasoista toimintamallia jätteen lajitteluun ja kierrätykseen, huomioiden uuden jätelain muutokset.

Vastuualue	Hyvinvoinnin palvelualue
Toimenpide	Lähiluontomahdollisuudet oppimisympäristönä
Kuvaus	Lähiympäristön (luonnonkoulun, pihakoulun) mahdollisuuksien hyödyntäminen opetuksessa ja oppimisessa sekä leikkiympäristönä.
Tavoiteaikataulu	2023
Vastuutaho	Toimintayksiköt lähiesihenkilöiden johdolla ja vastuualueiden ympäristökoordinaattoreiden tuella.
Toteuma 31.12.2023	Varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa hyödynnetään lähiympäristön ja luonnon tarjoamat mahdollisuudet opetuksessa ja toiminta-/leikkiympäristönä. Päiväkodit ja koulut ovat sijoittuneena Hollolassa maantieteellisesti niin, että lähiympäristöä on ketterää hyödyntää. Lähiluonto sekä rakennettu ympäristö ovat sekä oppimisen kohteita että oppimisympäristöjä. Geopark ja Opinpolku- toiminta tukevat lähiympäristön hyödyntämistä oppimisympäristönä.

Vastuualue	Hyvinvoinnin palvelualue
Toimenpide	Seudullinen sivistyspalveluiden yhteistyö hyvinvointiverkostona
Kuvaus	Toimimme aktiivisesti osana alueellista sivistystoimen verkostoa ja yhteistyössä sidosryhmien kanssa, luoden kestäviä alueellisia palveluita ja vahvistaen jakamistaloutta (esim. alueellinen hankerahoitus palvelutoiminnan kehittämisessä).
Tavoiteaikataulu	2023–2025
Vastuutaho	Sivistys- ja hyvinvointijohtaja, Hyvinvoinnin palvelualueen hallintopäällikkö
Toteuma 31.12.2023	Toimimme aktiivisesti osana alueellista sivistystoimen verkostoa ja yhteistyössä sidosryhmien kanssa. Vuoden 2023 lopussa Hollola on mukana kaikkiaan seitsemässä seudullisessa kehittämishankkeessa. Päijät-Häme on yksi verkostoperuskoulun pilottialueista.

Osallisuus

Vastuualue	Hyvinvoinnin palvelualue
Toimenpide	Valtuustosimulaattori
Kuvaus	Syksyllä 2022 käynnistynyt valtuustosimulaattoriprojekti päättyy alkuvuodesta 2023. Projektin loppuarviointi ja jatkosuunnitelma toteutetaan yhteistyössä nuorisovaltuuston kanssa.
Tavoiteaikataulu	Kevät 2023
Vastuutaho	Vapaa-aikapalvelut / Nuorisovaltuusto
Toteuma 31.12.2023	Valtuustosimulaattori vietiin vuoden 2023 aikana maaliin. Projektin pohjalta nuorisovaltuusto käynnisti syksyllä 2023 osallistavan budjetoinnin OSBU-pilotin, jossa nuoret keräävät kuntalaisilta ehdotuksia 20 000 euron määrärahan käyttöön. Projektin aikataulu ja rakenne lyötiin lukkoon vuoden loppuun mennessä. Äänestys ja toimenpiteet toteutetaan vuoden 2024 aikana.

Riskien hallinta

Toiminnan riskit 2023 ja riskienhallintatoimenpiteet / Hyvinvoinnin palvelualue

Riski	Ilmeneminen (miten näkyy käytännössä, eri yksityiskohdissa)	Todennäköisyys (1-3)	Riskin merkittävyys (1-3)	Hallintatoimenpiteet	Tavoite/toteutus-ai-ka-taulu	Vastuuhenkilö	Toteuma 31.12.2023
Kiinteistöt ja rakennukset	Turvallinen ja terveellinen toimintaympäristö (rakennukset, piha-alueet)	2= todennäköinen	2= riski on suuri	Suunnittelu, rakentaminen/varustaminen, valvonta/ylläpito, raportointijärjestelmät, kuntokartoitukset, toimenpiteet ongelmien johdosta. Toimialan riskienhallinta- ja turvallisuussuunnitelmatyöryhmien työ.	jatkuva	Suunnittelijat, käyttäjät, ylläpitäjät, valvojat, työryhmiin nimetyt	Tiilikankaan koulun sisäilman tutkimukset on toteutettu ja tiedotettu. Uimahallin peruskorjauksen vuoksi palvelualueen hallinnolle on etsitty ja löydetty väistötilat. Syksyllä 2022 Pyhäniemessä havaittuja sisäilmaan vaikuttavia syitä on tutkittu ja niitä on alettu korjata tammikuussa 2023 ja korjaustoimenpiteet on saatettu loppuun vuonna 2023. Soramäen päiväkodin remontti on alkanut marraskuussa 2022 ja työ saatiin päätökseen lokakuussa 2023. Salpakankaan päiväkodissa on tehty sisäilman tutkimuksia ja sisäilmaan liittyen aloitettu toimenpiteet kesällä 2023, toimenpiteitä jatketaan kesällä 2024. Hämeenkosken, Paimelan ja Koulurinteen päiväkodin sisäilmaongelmien syitä on tutkittu ja havaittu vuonna 2023, toimenpiteitä suunniteltu tehtäväksi vuonna 2024.

Henkilöriskit	Sisäilmaongelmat, tapaturmat, tuottamukselliset teot, jaksaminen, sitoutuminen/asenne, osaavan työvoiman saantahaaste	2= todennäköinen	2= riski on suuri	Valvonta/seuranta, asioihin ajoissa puuttuminen, koulutus/perehdytys, tiedonkulun kehittäminen, yms. Toimialan riskienhallinta- ja turvallisuussuunnitelmatyöryhmien työ. Aktiivinen rekrytointi.	jatkuvaa, vuosittain eri painotuksia	Koko henkilöstö sekä osin vastuuesimiehistö, työryhmiin nimetyt	Pandemian jälkeinen aika on tuonut haasteen henkilöstön jaksamiseen. Sijaisia on ollut vaikea saada varhaiskasvatuksessa sekä perusopetuksessa. Erityisluokanopettajien ja varhaiskasvatuksen henkilöstön saatavuus on ollut heikkoa myös rekrytilanteissa. Palveluissa kiinnipitotilanteet kuormittavat.
---------------	---	------------------	-------------------	---	--------------------------------------	---	---

1= epätodennäköinen, 2= todennäköinen, 3= erittäin todennäköinen

1= riski on pieni, 2= riski on suuri, 3= riski on erittäin suuri

Kiinteistöihin liittyy tällä hetkellä akuuteimmat ja isoimmat riskit, jotka koskettavat laajasti sivistystoimen palveluiden tuottaja- ja käyttäjätahoja monesta eri näkövinkkelistä: sisäilmaongelmat (henkilöstö, lapset), mahdolliset toiminnan keskeytykset/siirtämisen aiheuttamat ongelmat, ylläpito-ongelmat, taloudelliset riskit, yms. Esiin nousseita riskejä, ongelmia ja niihin ratkaisuja etsitään yhdessä eri toimialojen edustajien kesken (tekninen, sivistys, ympäristöterveydenhuolto, työsuojelu, jne.).

Palvelualueen henkilöriskit liittyvät asiakkaisiin (toimintaympäristön turvallisuus/lapset, nuoret, huoltajat) sekä toisaalta koko henkilöstöön (tapaturmat, sairastuneisuus, jaksaminen, osaaminen, motivoituneisuus ja muutosvalmius). Strategisen suunnittelun, johtamisen, resursoinnin sekä sisäisen valvonnan merkitys korostuvat jatkossa.

Monet em. riskit tunnistettavissa ja ehkäistävissä, mutta miten tunnistaa oman sektorin perustoimintaan liittyvän vaikuttavuuden ja siinä onnistumisen?

Painopisteet v. 2023

- toimintaympäristön terveellisyys ja turvallisuus
- varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palvelutarpeen hallinta
- henkilöstötarpeen arvioinnissa onnistuminen
- kelpoisuusehdot täyttävä henkilöstö

Investointien toteutuminen

IRTAIN OMAISUUS

	TP 2022	TA 2023	TP 2023	TOT-%	Jäljellä
Hyvinvoinnin palvelualueen irtain	36 649 €	100 000 €	20 643 €	20,64 %	79 357 €

Hyvinvoinnin palvelualue vastuualueittain

Määrärahan toteutuminen vastuualueittain

Hyvinvoinnin hallinto	TP 2022	TA 2023	TP 2023	TOT-%	Jäljellä
Toimintatuotot	622 045 €	355 000 €	683 786 €	192,62 %	-328 786 €
Toimintakulut	-1 753 610 €	-1 462 900 €	-1 827 491 €	124,92 %	364 591 €
TOIMINTAKATE	-1 131 565 €	-1 107 900 €	-1 143 706 €	103,23 %	35 806 €
Varhaiskasvatuspalvelut	TP 2022	TA 2023	TP 2023	TOT-%	Jäljellä
Toimintatuotot	1 091 263 €	1 110 000 €	929 450 €	83,73 %	180 550 €
Toimintakulut	-16 318 768 €	-18 185 000 €	-18 174 908 €	99,94 %	-10 092 €
TOIMINTAKATE	-15 227 505 €	-17 075 000 €	-17 245 458 €	101,00 %	170 458 €
Perusopetuspalvelut	TP 2022	TA 2023	TP 2023	TOT-%	Jäljellä
Toimintatuotot	2 270 191 €	1 840 100 €	2 073 726 €	112,70 %	-233 626 €
Toimintakulut	-30 879 064 €	-31 951 200 €	-32 589 930 €	102,00 %	638 730 €
TOIMINTAKATE	-28 608 874 €	-30 111 100 €	-30 516 204 €	101,35 %	405 104 €
Vapaa-aikapalvelut	TP 2022	TA 2023	TP 2023	TOT-%	Jäljellä
Toimintatuotot	664 953 €	604 600 €	698 933 €	115,60 %	-94 333 €
Toimintakulut	-4 354 888 €	-4 603 300 €	-4 577 095 €	99,43 %	-26 205 €
TOIMINTAKATE	-3 689 936 €	-3 998 700 €	-3 878 162 €	96,99 %	-120 538 €

Toiminnalliset tavoitteet (valiokuntaan nähden sitovat tavoitteet)

Hyvinvoinnin palvelualue

Talousarvioon sisältyvä tavoite/toimenpide	Mittari (tavoitetaso ja lähtötaso)	Vastuutaho	Tavoitteen toteuttamiseen varattu määräraha	Toteuma 31.12.2023
<p>Digikompetenssin vahvistaminen</p> <p>osaamisen hankkimista ja kehittämistä (henkilöstö, lapset ja nuoret)</p> <p>uusia kykyjä, valmiuksia, keinoja ja tapoja toimia ja toteuttaa toimintaa sekä asiakaspalvelu</p> <p>kyvykkyyks toimia tavoitteellisesti digitaalisissa ympäristöissä vahvistuu</p>	<p>Syntyy uusia käytänteitä, malleja, toimintatapoja, työn/palvelun tekemisen/toteuttamisen tapoja</p> <p>Hyödynnetään uusia digitaalisia areenoja vuorovaikutussuhteiden luomisessa</p> <p>Varhaiskasvatuksessa 1 digilaitte/7 lasta</p> <ul style="list-style-type: none"> - lähtötaso 70 % <p>Henkilökohtainen digilaitte käytössä kaikilla 3-4 - ja 7-8 -luokkalaisilla</p> <ul style="list-style-type: none"> - lähtötaso 3- ja 7-luokkalaisilla digilaitte 	Hyvinvoinnin palvelualueen johtoryhmä	<p>Laittevuokrat 3-4 luokkalaisten ja 7-8 luokkalaisten digilaitteet</p> <p>Digihankkeiden omarahoitusosuudet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Esi- ja perusopetus 24 080 euroa - Varhaiskasvatus 10 770 euroa 	<p>Hanketyöntekijäjohtoisesti digitaidot nostettiin sekä digipedagogiikan juurruttaminen ja tasa-arvon luominen digiosaamisessa hankkeet on saatu päätökseen hankesuunnitelmien mukaisesti. Toimintaa pyritään kehittämään hankkeen kokemusten ja esitettyjen johtopäätösten pohjalta.</p>
<p>Vaihtoehtoisten toimintamuotojen kehittäminen varhaiskasvatuksessa</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kehitetään perheille vaihtoehtoisia toimintamuotoja koko- ja osapäiväiselle varhaiskasvatukselle - Luontoryhmät varhaiskasvatuksen järjestämismuotona. 	<ul style="list-style-type: none"> - Avoimen varhaiskasvatuksen toiminnan määrä - Osallistujamäärät - Luontoryhmien määrä 	Varhaiskasvatuspäällikkö	<p>Avoimen varhaiskasvatuksen ja luontoryhmän opettajat</p> <ul style="list-style-type: none"> - 2 htv yhteensä 90 000 euroa - Luontoryhmän varhaiskasvatuksen lastenhoitaja 40 000 euroa 	<p>Avoim varhaiskasvatus toimi viisi kertaa viikossa kolmella eri kirjastolla osana koostamispaikkatoimintaa. Osallistujamäärät vaihtelivat noin 6-15 lasta huoltajineen. Soramäen päiväkodin luontoryhmän toiminta on vakiintunut ja jatkaa toimintaa 2023. Huoltajat ovat voineet hakea toimintaan.</p>

Hyvinvoinnin hallinto

Vastuuhenkilö: Minna Säkkinen-Salminen

Vastuualuepäällikön katsaus

Hyvinvoinnin palvelualueen hallinnon tehtävänä on toimia palvelualueen yleisenä suunnittelu-, valmistelu- ja toimeenpanoelimenä; hallinnon tehtävänä, mukaan lukien toimistopalvelut, on luoda palvelualueelle tehokkaat ja taloudelliset toiminnan edellytykset tuottamalla tarpeenmukaiset tukipalvelut.

Hallinto- ja toimistopalveluiden tehtäviin kuuluvat muun muassa palvelualueen johtaminen ja kehittäminen, valiokuntatyöskentely, sidosryhmäyhteistyö, sisäinen ja ulkoinen asiakaspalvelu, LAPE-toiminta ja perhekeskuskehittäminen sekä erilaiset yleis- ja oppilashallinnon prosessit.

Oppilashallinnon toimintaympäristö on elänyt vahvaa muutoksen aikaa. Muutostarvetta luovat erilaiset digitointiin ja digitaalisiin palveluihin liittyvät paikalliset, alueelliset ja kansalliset kehittämistarpeet ja -hankkeet.

Vuoden 2023 aikana on jatkettu työskentelyä arkistoinnin parissa. Sähköiseen arkistoon siirtyminen vaatii paljon pohdintaa ja arviointia metatietojen osalta. Sähköiseen arkistoon siirryttäessä on huomioitava kestävä kehitys, ajan henki ja jatkuva muutos. Hallinnossa on jatkettu paperiarkistojen seulontaa ja järjestelyä sekä valmisteltu kaikille toimintayksiköille yhtenevää ohjeistusta arkistointiin, joka mahdollistaa sujuvamman siirtymisen sähköiseen arkistoon. Lisäksi hallinnon vastuualueella on yhteiskehittämisen menetelmiä hyödyntäen uudistettu työn tekemisen tapoja ja käytänteitä sekä ohjeita, joiden tarkoituksena on varmistaa tietojen oikeellisuus ja ajantasaisuus oppilashallinnon järjestelmissä.

Toimintaympäristössä tapahtuneiden muutosten vuoksi on ratkaistu ja toteutettu mm. MPASSid-tunnistuksenvälitysratkaisun (henkilön sähköinen tunnistautuminen ja henkilötietojen käsittely) käyttöönottoon liittyviä järjestelmätekniisiä haasteita ja perehdytty DigiOne-palvelualueen mahdollisen käyttöönoton edellytyksiin. DigiOne on yksi tulevaisuuden vaihtoehto oppimisen ja koulutuksen järjestelmiä kokoavasta digitaalisesta palvelualueesta, jonne kootaan kaikki hallinnon, rehtorin, opettajan, oppijan ja huoltajien käyttämät tiedot, järjestelmät ja palvelut. Koski-tietovarantoon liitettävää opettajarekisteri kokonaisuus ei ole edennyt Opetus- ja kulttuuriministeriön laatimasta selvityksestä ja puoltavista lausunnoista huolimatta. Seuraamme tilanteen kehittymistä ja varaudumme kuntatasolla käyttöönottoon ja järjestelmien yhteensovittamisesta aiheutuvaan kehittämistyöhön.

Syksyn 2023 aikana toteutimme hyvinvoinnin palvelualueen osalta verkkosivu-uudistuksen, joka vaati henkilöstöresurssia kaikilta vastuualueilta. Uutena veloitteena kunnille tuli myös lakisääteisen tiedonhallintamallin (Digiturvamalli) käyttöönotto, joka on kuvaus tiedonhallintayksiköissä toimivien viranomaisten tehtävien hoidossa toteutettavasta tiedonhallinnasta. Tiedonhallintamalli ei ole kertaluonteinen kuvausveloite, vaan tiedonhallintamallia on ylläpidettävä aina, kun tiedonhallintayksikön tiedonhallinnassa tapahtuu muutoksia, jotka vaikuttavat sen sisältöön. Tiedonhallintamallin tuomat muutokset eivät koske vain tietohallintopalveluita ja sen toimintaa, vaan tiedonhallinta on laaja, koko organisaatiota koskeva asia. Niin verkkosivu-uudistus kuin tiedonhallintamallin laatiminen on toteutettu omin voimin, osana omaa virkamiestyötä. Se on edellyttänyt laajaa osallistumista valmistelutyöhön ja syvällistä paneutumista palvelualueen toimintaan. Tiedonhallintamallin käyttöönotto ja verkkosivu-uudistus ovat tuoneet palvelualueelle kokonaan uusia ylläpidettäviä tehtäviä, lisännyt työn määrää ja aiheuttanut muutoksia toimintatapoihin, kuten PTV-tietojen ylläpito.

Hollolan kunnan strategisen valmiussuunnitelman valmistuttua on hyvinvoinnin palvelualueella valmisteltu palvelualueen varautumissuunnitelmaa ja siihen liittyviä toimintakortteja. Lukuisa määrä valtuustoaloitteita on myös työllistänyt hallinnon henkilöstöä. Vuoden 2023 aikana on ratkottu mm. Vauva- ja muuttorahan käyttöönottoon liittyviä haasteita palvelualueerajat ylittävässä yhteistyössä.

Loppuvuodesta toteutettiin palvelualueen hallinnon muutto väistötiloihin. Väistötiloihin muutto ja työskentely isossa avokonttorissa on edellyttänyt henkilöstöltä uudenlaisten työskentelytapojen omaksumista. Loppuvuoden aikana tunnistettiin avokonttorityöskentelyyn liittyviä haasteita ja lähdettiin pohtimaan ja selvittämään mahdollisuutta kehittää tiloja enemmän monitilatoimiston suuntaan.

Lasten, nuorten ja perheiden palvelukokonaisuus on ollut suuressa muutoksessa hyvinvointialueuudistuksen myötä, jolloin on syntynyt uusia yhdyspintoja johdettavaksi. Palvelualue on osallistunut aktiivisesti tiedolla johtamisen välineiden kehittämiseen. Olemme osallistuneet lasten ja perheiden palveluiden vertaiskehittämiseen (LAPE BM), joka tarjoaa välineitä toiminnan suunnitteluun sekä operatiiviseen ja strategiseen ohjaukseen. Vertaiskehittämisen verkkoraportti tuo yhteen sivistystoimen, sosiaalihuollon ja terveydenhuollon toimijat ja siilojen sijaan pystytään tarkastelemaan lasten, nuorten ja perheiden palvelukokonaisuutta poikisektorisesti. Olemme toimineet aktiivisesti myös erilaisissa alueellisissa yhteistyöelimissä yhteistyössä muiden kuntien, hyvinvointialueen ja kolmannen sektorin eri toimijoiden kanssa.

LAPE-kehittämistyötä on jatkettu toimintasuunnitelman mukaisesti. Osana kehittämistoimintaa on mm. toteutettu kuntalaisille kysely lapsiperhepalveluiden kehittämisestä ja kyselyn pohjalta toteutettu asukasilta. Perhekeskus ja kohtaamispaikkatoiminnan kehittämisessä on tunnistettu tarve fyysisen perhekeskuksen olemassaololle. Osana LAPE-kehittämissuunnitelman toimintaan on kuntaan valmistunut kiusaamisen ehkäisemisen suunnitelma, joka on hyväksytty valiokunnassa kesäkuussa.

Osana strategisia ohjelmia on palkattu palvelusihteeri vapaa-aika palveluille. Palvelusihteerin palkkaaminen siirtyi hallinnon valmistelusta vapaa-aikapalveluiden vastuulle, koska palvelusihteeri päätettiin ennakkosuunnitelmista poiketen sijoittaa osaksi vapaa-aikapalveluiden kokonaisuutta.

Vastuualueen palvelusuunnitelma vuodelle 2023

Hollolassa, hyvinvoinnin palvelualueella on käytössä MPASSid -kirjautumisjärjestelmä, jota hyödynnetään kirjautumisessa ja tunnistautumisessa erilaisiin digitaalisiin palveluihin ja sähköisiin oppimateriaaleihin. Henkilötunnukseen perustuvista kryptatuista tunnisteista luovutaan MPASSid:ssä 3.1.2023. Näin ollen oppijanumero muuttuu pakolliseksi tietokentäksi kaikille MPASSid-tunnistuksenvälitysratkaisun käyttäjille. Laki opinto- ja tutkintorekistereistä (884/2017) velvoittaa koulutuksen järjestäjää huomioimaan järjestelmätekniset muutokset omissa järjestelmissään. Tästä johtuen hyvinvoinnin palvelualueen hallinnossa valmistaudutaan oppijanumeron käyttöön liittyvien toiminnallisuuksien ratkaisemiseen. Oppijanumero on keskeinen tekijä oppilashallinnossa, sillä sitä tullaan jatkossa käyttämään yleisesti henkilöä yksilöivänä tunnisteena lakisääteisten tehtävien hoitamisessa. Muutoksen jälkeen oppilaiden lisäksi myös opettajat ja muut henkilöstön edustajat tarvitsevat oppijanumeron hyödyntääkseen MPASSid-kirjautumista.

KOSKI-palvelu on Opetushallituksen ylläpitämä valtakunnallinen Opetuksen ja koulutuksen tietovaranto sekä erillisten kansallisten opinto- ja tutkintotietoja sisältävien rekistereiden yhteen kokoava luovutuspalvelu. KOSKI-palvelu on perustettu 1.1.2018, kun laki valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä astui voimaan. Opetuksen ja koulutuksen tietovarannon yhteisrekisterinpitäjiä ovat opetuksen ja koulutuksen järjestäjät yhdessä Opetushallituksen kanssa ja tiedot kerätään suoraan opetuksen ja koulutuksen järjestäjiltä niiden opintohallinnon järjestelmistä rajapintojen kautta. Eri viranomaiset hyödyntävät Kosken tietoja, ja käyttö laajenee jatkuvasti. Opetus ja kulttuuriministeriö on käynnistänyt helmikuussa 2021 opettajarekisteriä ja opettajatiedonkeruuta koskevan selvitystyön. Selvitys valmistui joulukuussa 2021 ja sen perusteella kehittäminen tulee etenemään vaiheittain. Opettajarekisteri tulee vaatimaan opettajien tietojen keräämistä paikallistasolla, mikä aiheuttaa lisätyötä hallintopalveluihin, koska siellä tehdään tiedon keruu ja tallentaminen tietojärjestelmään. Opettajarekisterin käyttöönotto vaatii myös erilaisten järjestelmien yhteensovittamisesta syntyvää kehittämistyötä.

Palvelualueella varaudutaan ja valmistellaan sähköisen arkistoinnin kehittämistä/käyttöönottoa. Sähköinen arkistointi yleistyy, mutta paperiarkistot ovat vielä kauan osa arkistointia. Valmistaudumme elämään ns. hybridivaihetta, jossa meillä on sekä sähköistä että analogista arkistointia.

Sitovuus valiokuntaan nähden on vastuualueen toimintakate.

Hyvinvoinnin hallinto	TP 2022	TA 2023	TP 2023	TOT-%	Jäljellä
Toimintatuotot	622 045 €	355 000 €	683 786 €	192,62 %	-328 786 €
Toimintakulut	-1 753 610 €	-1 462 900 €	-1 827 491 €	124,92 %	364 591 €
TOIMINTAKATE	-1 131 565 €	-1 107 900 €	-1 143 706 €	103,23 %	35 806 €

Toteuma määrärahan jakautumisesta palveluittain

Hyvinvoinnin hallinto	TP 2022	TA 2023	TP 2023	TOT-%	Jäljellä
Toimintatuotot	6 072 €	5 000 €	4 863 €	97,25 %	137 €
Toimintakulut	-544 677 €	-693 800 €	-648 847 €	93,52 %	-44 953 €
TOIMINTAKATE	-538 605 €	-688 800 €	-643 985 €	93,49 %	-44 815 €

Wellamo-opiston ostopalvelut	TP 2022	TA 2023	TP 2023	TOT-%	Jäljellä
Toimintatuotot	0	0	0	0,00 %	0
Toimintakulut	-305 922 €	-280 500 €	-225 141 €	80,26 %	-55 359 €
TOIMINTAKATE	-305 922 €	-280 500 €	-225 141 €	80,26 %	-55 359 €

Musiikkitoimi	TP 2022	TA 2023	TP 2023	TOT-%	Jäljellä
Toimintatuotot	0	0	0	0,00 %	0
Toimintakulut	-120 919 €	-120 000 €	-119 689 €	99,74 %	-311 €
TOIMINTAKATE	-120 919 €	-120 000 €	-119 689 €	99,74 %	-311 €

Sivtoimen hankkeet	TP 2022	TA 2023	TP 2023	TOT-%	Jäljellä
Toimintatuotot	615 973 €	350 000 €	678 923 €	193,98 %	-328 923 €
Toimintakulut	-782 092 €	-368 600 €	-833 815 €	226,21 %	465 215 €
TOIMINTAKATE	-166 119 €	-18 600 €	-154 892 €	832,75 %	136 292 €

Toimintaa kuvaavat tunnusluvut

MUUT KASVATUS- JA OPETUSPALVELUT	TP 2022	TA 2023	TP 2023
Wellamo-opisto, opetustunteja	10 114	10 498	9 777

Varhaiskasvatuksen palvelualue

Vastuuhenkilö: Sanja Pokki

Vastuualuepäällikön katsaus

Hyvinvoinnin palvelualueella varhaiskasvatuksen tehtävä on järjestää varhaiskasvatusta, joka edistää lapsen kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista yhteistyössä huoltajien ja muiden yhteistyötahojen kanssa. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on tukea lapsen oppimisen edellytyksiä, edistää elinikäistä oppimista ja koulutuksellisen tasa-arvon toteuttamista inklusiivisten periaatteiden mukaisesti.

Lähiesihenkilöt vastaavat kentällä varhaiskasvatus- ja esiopetus- sekä perhepäivähoidon toiminnasta. Varhaiskasvatuksen hallinto toimii tukipalveluna kentälle, vastaa sisäisestä ja ulkoisesta asiakaspalvelusta, asiakasmaksujen toteutumisesta, palveluseteliprosessista, yksityisen varhaiskasvatuksen valvonnasta sekä varhaiskasvatuksen tietovarannosta (VARDA).

Varhaiskasvatuksen toimintamuotoja on päiväkotitoiminta, perhepäivähoito ja avoin varhaiskasvatus. Esiopetus toteutetaan alkuluokkatoimintana kouluilla perusopetuksen 1–2 vuosiluokkien kanssa. Avointa varhaiskasvatustoimintaa tarjotaan perheille arkipäivisin kolmessa eri toimipisteessä kunnan kirjastoissa, mikä on osa lapsi- ja perhepalveluiden kohtaamispaikkatoimintaa. Varhaiskasvatuksen avoin toiminta on kasvanut edelleen ja vahvistanut paikkaansa palvelutarjonnassa. Henkilöstöresurssia päätettiin vahvistaa 1.1.2024 alkaen määräaikaisesti perheiden osallistujamäärien kasvusta johtuen. Luontohankkeen kautta alkanutta luontoryhmän toimintaa Soramäen päiväkodin yhteydessä on kehitetty ja palvelumuodon jalostamista jatketaan edelleen toimintakaudella 2023–2024. Huoltajat ovat voineet hakea lapselleen erikseen paikkaa luontoryhmästä. Lisäksi huoltaja voi valita lapselleen yksityisen varhaiskasvatuksen tai lasta voidaan hoitaa myös kotona kotihoidon tuella.

Hankkeiden avulla tuetaan varhaiskasvatuksen kehittämistä. Varhaiskasvatuksen hankkeita on kohdistettu toiminnan kehittämiseen, jotta voidaan toteuttaa valtakunnallisten standardien mukaista monipuolista ja laadukasta varhaiskasvatusta. Hankerahalla on vahvistettu jo vuodesta 2022 henkilöstön digiosaamista. Hanke jatkui vielä vuoden 2023 loppuun, jolloin oli tavoitteena syventää digipedagogista osaamista, juurruttaa digipedagogiikka osaksi jokapäiväistä toimintaa sekä luoda tasa-arvoa digiosaamisessa päiväkotien ja perhepäivähoidon lasten välille. Hanke arvioitiin erittäin onnistuneeksi ja hankkeelle asetetut tavoitteet saavutettiin. Hyväksi koettujen toimintamallien pysyminen ja osaamisen kehittyminen edelleen on varmistettu hankkeen päätyttyä. Järjestelemällä työtehtäviä uudelleen, mahdollistui määräaikainen tehtävä osa-aikaiselle digiohjaajalle Hollolan varhaiskasvatuksessa.

Laki varhaiskasvatuslain muuttamisesta (1183/2021) tuli voimaan 1.8.2022. Muutokset liittyivät lapsen oikeuteen saada yksilöllisen kehityksensä, oppimisensa ja hyvinvointinsa edellyttämää tukea osana varhaiskasvatuksen perustoimintaa. Vuosi 2023 osaltaan näytti millaisia taloudellisia ja toiminnallisia vaikutuksia lapsen tukea koskevalla lakimuutoksella on ollut. On ollut nähtävissä, että muutos kolmitasoisesta tuesta on lisännyt niin kunnallisella kuin yksityisellä puolella konsultointipyyntöjä. Lisäksi tuen lasten määrä on selvästi kasvanut ja moninaiset tarpeet asettavat vaateita kehittää kasvattajien osaamista ja tarkastella rakenteita ja suhdeluksia. Tuen lakisääteinen toteutuminen on vaatinut ryhmärakenteiden tarkastelua ja resurssilastenhoitajien määrää on lisätty vastaamaan tuen tarvetta. Vuoden 2022 lopulla saadun hankerahan avulla (Valtion erityisavustus varhaiskasvatukseen ja esi- ja perusopetukseen koronaepidemian (COVID-19) vaikutusten tasoittamiseksi vuosille 2022–2024) on palkattu lastenhoitajia niihin lapsiryhmiin, joihin on ollut tarvetta kohdentaa enemmän tukea. Valtionavustus on tarkoitettu koronaepidemiasta johtuvien vaikutusten tasoittamiseen, lapsen oppimisen ja kehityksen tukeen liittyvien ongelmien ehkäisemiseen ja oppimisen edellytysten parantamiseen varhaiskasvatuksessa. Lisäksi keväällä 2023 saadun hankerahan avulla (Valtion erityisavustus varhaiskasvatuksen koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistäviin toimenpiteisiin vuosille 2023–2024)

on voitu muodostaa elokuusta 2023 alkaen joustavampia ryhmärakenteita pienentämällä ryhmäkokoja. Näillä rakenteilla on pyritty paremmin mahdollistamaan inklusion toteutuminen sekä tasa-arvoisen että yhdenvertaisen tuen huomioiminen. Jo pelkästään näillä keinoilla ja lyhyessä ajassa on voitu havaita ja tunnistaa, että tukitoimet on kohdistettu oikein ja pienennetyt ryhmät sekä resurssilastenhoitajat ovat tarjonneet riittävän ja oikea-aikaisen tuen.

Varhaiskasvatuksen osavuosikatsauksessa tuli keväällä 2023 esille tarvetta tehdä talousarviomuutos vuodelle 2023. Varhaiskasvatus sai lisämäärärahaa 1 000 000 euroa. Kustannuksia lisäsivät mm. uuden Koulurinteen päiväkodin perustaminen, mikä ei sisältynyt vuoden 2023 talousarvioon. Lisäksi varhaiskasvatusmaksujen tulovähennykset, palvelusetelikulujen nousu, varhaiskasvatuksen osallistumisasteen kasvu ja siitä johtuvat henkilöstölisäykset sekä sijaistarpeet, että kolmitasoisen tuen lakimuutokset nostivat kustannuksia.

Palvelusetelikulujen nousua ennakoitiin jo mm. 1.8.2022 alkaen voimaan tullut indeksitarkastus, joka muutti tulorajoja sekä palvelusetelin perushintaa. Lisäksi 1.3.2023 voimaan tulleet uudet tulorajat lisäsivät nolla maksumisten määrää ja kasvattivat näin myös kunnan tuottajalle maksamaa osuutta. Palvelusetelin perushintaa korotettiin 1.9.2023 perustuen yksityisen palvelutuotannon kustannustason nousuun. Myös tuenkertoimia korotettiin 1.9.2023 alkaen, koska myös yksityisen varhaiskasvatuspalvelun tuottajan on mm. pystyttävä tarjoamaan riittävä tuki lapselle. Tulorajamuutoksia ja perushinnan korotusta ei osattu ennakoida vuoden 2023 talousarvion palvelusetelikuluissa. Palvelusetelikustannuksiin varattiin 900 000 euroa ja ne ylittyivät noin 97 000 euroa. Palvelusetelin arvon tarkastus asetti painetta tarkastella myös yksityisen hoidon tuen kuntalisää vuoden 2023 aikana, perustuen vastaavasti yksityisen palvelutuotannon kustannustason nousuun. Yksityishoidontuen kuntalisää käsiteltiin sivistys- ja hyvinvointivaliokunnassa marraskuussa 2023, jossa sitä päätettiin korottaa. Kuntalisää korotettiin yksityisten perhepäivähoitajien ja työsopimussuhteisten hoitajien osalta 50 eurolla kuukaudessa ja sekä ryhmäperhepäiväkotien ja päiväkotien osalta 70 euroa kuukaudessa. Korotettu kuntalisä tuli voimaan 1.2.2024 alkaen. Korotusten myötä summat ovat 400 euroa/kk ja 420 euroa/kk. Ehtoihin ei tehty muutoksia.

Henkilöstökulut kasvoivat vuonna 2023, johtuen henkilöstölisäyksistä yksiköissä. Henkilöstökulut eivät kuitenkaan ylittyneet, johtuen kevään 2023 miljoonan euron lisämäärärahasta. Useisiin yksiköihin jouduttiin lisäämään henkilökuntaa lasten määrän takia. Lisäksi sijaiskustannukset kasvoivat merkittävästi johtuen henkilöstön suurista poissaolomääristä. Henkilöstömitoitus tulee olla aina asetuksen mukainen ja velvoittaa varhaiskasvatusta ennakoimaan poissaolot. Henkilöstön jatkuvien poissaolojen seurauksena syntyvä kuormitus ja kelpoisen henkilöstön saatavuusongelmien tuoma osaamisvajava vaikuttavat henkilöstön jaksamiseen ja hyvinvointiin. Pandemian jälkeen on havaittu muutoksia henkilöstön poissaolomäärien nousussa sekä tuentarpeisten lasten määrän kasvussa. Nämä luvut eroavat merkittävästi siitä, mitä ne olivat ennen pandemiaa. Hollolan varhaiskasvatuksessa työnhajauksen, erilaisten koulutusmahdollisuuksien ja -polkujen hyödyntäminen nähdään työhyvinvointia lisäävänä.

Hollolan varhaiskasvatuksessa on ollut tarve perustaa uusi varhaiskasvatusyksikkö vuoden 2023 alussa. Koulurinteen uutta varhaiskasvatusyksikköä ei varattu vuoden 2023 talousarvioon, koska lapsimäärien ennakoitiin mahtuvan olemassa oleviin yksiköihin. Kuluennuste arvioitiin olemaan noin 400 000 euroa vuoden 2023 osalta, joka esitettiin valiokunnalle tehdyssä arviolaskelmassa. Kuluennusteessa on huomioitu sekä perustamiskustannukset, että vuotuiset ylläpitokustannukset. Koulurinteen kustannukset toteutuivat lähelle arvioitua määrää ollen noin 387 000 euroa. Uusi yksikkö tuottaa lisää varhaiskasvatuspaikkoja kuntakeskuksen alueelle. Koulurinteen päiväkotia otettiin käyttöön 1.3.2023 ja tilaan on suunniteltu noin 27 paikkaa lisää. Paikoista oli 2023 joulukuussa käytössä yli puolet. Yksikkö vastaa erityisesti kasvaneeseen alle 3-vuotiaiden paikkojen kysyntään. Tämän lisäksi Vesikansan alueella alle 3-vuotiaiden paikkatarpeeseen vastattiin muuttamalla Paimelan päiväkodin tilat alle 3-vuotiaille sopiviksi. Lisäksi kesällä 2023 laajennettiin Herralan päiväkotia. Tarpeeseen johtavia tekijöitä ovat olleet mm. osallistumisasteen kasvu ja lapsen tukeen liittyvä lainmuutos. Syntyneiden lasten määrä on yleisesti ollut valtakunnallisesti laskeva, mutta varhaiskasvatuksen osallistumisaste

on kasvanut viimeisten vuosien aikana. Osallistumisasteen kasvu on näkynyt myös lisääntyneenä loma-aikojen hoidontarpeena ja lisäksi esiopetuksessa on lisääntynyt täydentävän varhaiskasvatuksen tarve. Osallistumisasteen nousuun on mahdollisesti vaikuttanut myös varhaiskasvatusmaksujen pienentyminen 1.3.2023.

Hälvälän koulun toiminta lakkasi 31.7.2023. Henkilökunta siirtyi Tiilikankaan kouluun ja uudet esioppilaat sekä Hälvälän että Tiilikankaan alueelta aloittivat Tiilikankaan koulussa elokuussa 2023.

Vuoden 2023 osalta arvioidut varhaiskasvatuksen maksutuotot jäivät ennakoitua alhaisemmiksi johtuen osittain 1.3.2023 tulorajamuutoksesta. 1.3.2023 tulorajamuutosta ei ole huomioitu 2023 talousarvion laadinnassa, koska tieto muutoksista tuli vasta vuoden 2022 lopussa (20.10.2022 HE). Arvio vuoden 2023 maksutuotoista oli noin 920 000 euroa. Maksutuottoja tuli vuonna 2023 noin 680 000 euroa luottotappiot huomioiden. Tulorajamuutosten seurauksena nollamaksuisten määrä kasvoi edelleen ja maksutuotot pienenevät. Hollolassa tulorajamuutokset eivät ole kuitenkaan vaikuttaneet maksutuottojen pienentymiseen yhtä paljon kuin valtakunnallisesti oli arvioitu.

Kunnat ovat aiemmin korvanneet sijoitettujen lasten varhaiskasvatuksesta aiheutuneita kustannuksia kuntien välisellä sopimuksella. Tilanne muuttui 1.1.2023, jonka jälkeen lastensuojelun sijoitettujen lasten varhaiskasvatuksen järjestämiskustannukset tulee periä hyvinvointialueelta. Olemassa olleet asiakkuudet ja jälkihuoltovelvoitteet siirtyivät vuoden 2023 alusta hyvinvointialueen vastuulle. Koko vuoden 2023 sijoitettujen lasten kustannukset on laskutettu hyvinvointialueilta, mutta hyvinvointialueet ovat kiistäneet maksuvelvollisuutensa, jonka takia ne näkyvät kunnalla avoimina saatavina. Kotikuntakorvauksien osuuksia on edelleen saatava. Vuoden 2024 alusta asiaan on jälleen tullut lakimuutos.

Varhaiskasvatuksen järjestelmämuutokset aiheuttivat lisäkustannuksia vuoden 2023 aikana. Asiakastietojärjestelmä Effica muuttuu Edlevoksi ja lisäksi varhaiskasvatukseen otettiin käyttöön VALSSI, varhaiskasvatuksen kansallinen laadunarviointi järjestelmä. Valssia säätelee laki kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta (946/2022). Laki tuli voimaan 1.1.2023. Valssin tarkoituksena on tukea järjestäjiä ja palveluntuottajia heidän laadunhallinnassaan.

1.1.2023 alkaen tuli voimaan lakimuutos yksityisen varhaiskasvatuksen luvanvaraisuudesta. Jatkossa yksityisen päiväkotitoiminnan harjoittaminen edellyttää lupaviranomaisen hyväksyntää ilmoitusmenettelyn sijaan. Lupahakemus tehdään aluehallintovirastolle, mutta kuntien tehtäväksi jää lupaviranomaisten pyynnöstä tarvittavien tarkastusten toimittaminen. Tämä muutos aiheutti kunnan valvontaprosessiin muutoksia edellyttäen aiempaa laajempaa yhteistyötä eri valvontaviranomaisten kanssa.

Kelpoisen henkilöstön, erityisesti varhaiskasvatuksen opettajien rekrytointi, on osoittautunut haastavaksi. Lisäksi on ennakoitava 2030 vuoden lakimuutosta, jolloin kaksi kolmasosa henkilöstöstä tulee olla varhaiskasvatuksen opettaja tai sosionomi koulutettuja. Seudullisesti aloitettiin vuonna 2023 yhteistyö Lahden ammatikorkeakoulun kanssa. Kunta tukee varhaiskasvatuksen hoitajien kouluttautumista varhaiskasvatuksen sosionomiksi. Tulevaisuudessa on löydettävä lisää keinoja vaikuttaa kelpoisen henkilöstön saatavuuteen, mutta samanaikaisesti myös kiinnitettävä huomiota pitovoimatekijöihin.

Vastuualueen palvelusuunnitelma vuodelle 2023

Kelpoisen henkilöstön, erityisesti varhaiskasvatuksen opettajien rekrytointi, on osoittautunut haastavaksi. Tulevaisuudessa on löydettävä keinoja vaikuttaa kelpoisen henkilöstön saatavuuteen, mutta samanaikaisesti myös kiinnitettävä huomiota pitovoimatekijöihin.

Vuosi 2023 tulee näyttämään millaisia taloudellisia ja toiminnallisia vaikutuksia lapsen tukea koskevalla lakimuutoksella on.

Hankerahalla on vuonna 2022 vahvistettu henkilöstön digiosaamista. Hanke jatkuu vielä vuodelle 2023, jolloin on tavoitteena syventää digipedagogista osaamista sekä luoda yhtenäisiä toimintatapoja päiväkoteihin ja perhepäivähoitoon.

1.1.2023 alkaen tulee voimaan lakimuutos yksityisen varhaiskasvatuksen luvanvaraisuudesta. Jatkossa yksityisen päiväkotitoiminnan harjoittaminen edellyttäisi lupaviranomaisen hyväksyntää nykyisen ilmoitusmenettelyn sijaan. Lupahakemus tehdään aluehallintovirastolle, mutta kuntien tehtäväksi jää lupaviranomaisen pyynnöstä tarvittavien tarkastusten toimittaminen.

Sitovuus valiokuntaan nähden on vastuualueen toimintakate.

Varhaiskasvatuspalvelut	TP 2022	TA 2023	TP 2023	TOT-%	Jäljellä
Toimintatuotot	1 091 263 €	1 110 000 €	929 450 €	83,73 %	180 550 €
Toimintakulut	-16 318 768 €	-18 185 000 €	-18 174 908 €	99,94 %	-10 092 €
TOIMINTAKATE	-15 227 505 €	-17 075 000 €	-17 245 458 €	101,00 %	170 458 €

Toteuma määrärahan jakautumisesta palveluittain

Varhaiskasvatus	TP 2022	TA 2023	TP 2023	TOT-%	Jäljellä
Toimintatuotot	865 786 €	850 000 €	742 589 €	87,36 %	107 412 €
Toimintakulut	-12 017 303 €	-13 653 200 €	-13 745 045 €	100,67 %	91 845 €
TOIMINTAKATE	-11 151 517 €	-12 803 200 €	-13 002 457 €	101,55 %	199 257 €
Perhepäivähoito	TP 2022	TA 2023	TP 2023	TOT-%	Jäljellä
Toimintatuotot	59 891 €	70 000 €	31 621 €	45,17 %	38 379 €
Toimintakulut	-609 829 €	-487 700 €	-375 893 €	77,07 %	-111 807 €
TOIMINTAKATE	-549 938 €	-417 700 €	-344 271 €	82,42 %	-73 429 €
Esiopetuksen täydentävä varhaiskasvatus	TP 2022	TA 2023	TP 2023	TOT-%	Jäljellä
Toimintatuotot	164 181 €	190 000 €	143 929 €	75,75 %	46 071 €
Toimintakulut	-1 410 107 €	-1 340 900 €	-1 378 692 €	102,82 %	37 792 €
TOIMINTAKATE	-1 245 927 €	-1 150 900 €	-1 234 763 €	107,29 %	83 863 €
Esiopetus	TP 2022	TA 2023	TP 2023	TOT-%	Jäljellä
Toimintatuotot	1 405 €	0 €	11 312 €	0,00 %	-11 312 €
Toimintakulut	-2 281 529 €	-2 703 200 €	-2 675 278 €	98,97 %	-27 922 €
TOIMINTAKATE	-2 280 124 €	-2 703 200 €	-2 663 966 €	98,56 %	-39 234 €

Toimintaa kuvaavat tunnusluvut

VARHAISKASVATUSPALVELUT	TP 2022	TA 2023	TP 2023
0-6 v:n ikäluokka yht. 31.12	1 430	1 450	1 393
joista kunnan tuottamassa päiväkotihoidossa	561	575	604
joista kunnan tuottamassa perhepäivähoidossa	27	32	21
joista kunnan tukemassa yksityisessä päivähoidossa	166	175	163
- palvelusetelillä	98	100	97
- yksityisen hoidon tuella	68	75	63
- ostopalveluna	-	-	3
joista esiopetuksessa,	244	240	238
joista esiopetuksen lisäksi päivähoidossa	196	190	202
Kotihoidon tuki			
Tuen saajia, keskimäärin / vuosi	235	234	227
Lapsia tuen piirissä, keskimäärin / vuosi	290	293	277
Kotihoidon tuki / tuensaaja / vuosi	3 817	3 758	4 113

Perusopetuksen palvelualue

Vastuuhenkilö: Sanna Plit-Rehula, Hanna Rapatti, Anssi Vidman

Vastuualuepäälliköiden katsaus

Perusopetus tukee oppilaiden kasvua ihmisinä ja yhteiskunnan jäsenenä sekä opettaa tarpeellisia tietoja ja taitoja. Perusopetus tuottaa kaikille saman jatko-opintokelpoisuuden ja se on maksutonta. Peruskoulussa on vuosiluokat 1–9 ja se on tarkoitettu koko 7–16-vuotiaiden ikäluokalle. Esiopetus toteutetaan varhaiskasvatuksen kanssa yhteistyönä alkuluokkatoimintana kouluilla perusopetuksen 1–2 vuosiluokkien kanssa. Kouluilla järjestetään myös perusopetuslain mukaista koululaisten iltapäivätoimintaa.

Oppivelvollisuuden laajentumisesta 18 ikävuoteen asti on kunnalle tullut velvollisuutena valvontavastuu oppivelvollisuuden toteutumisen seurannasta. Lain muutoksen myötä nuorella on myös tarvittaessa mahdollisuus suorittaa perusopetuksen oppimäärä lasten perusopetuksessa aina 18 ikävuoteen asti.

Hollolassa palvelualue on jaettu Eteläiseen ja Pohjoiseen palvelualueeseen. Eteläisellä palvelualueella on kolme koulua ja Pohjoisella palvelualueella kuusi koulua. Kouluista Heinsuon ja Salpakankaan koulut ovat yhtenäiskouluja. Vaativaa erityisopetusta annetaan Kankaan erityiskoulussa. Hälvälän koulun toiminta lakasi 31.7.2023. Oppilaat ja henkilökunta siirtyivät Tiilikankaan kouluun 1.8.2023.

Lukuvuoden 2023–2024 alusta kouluissa otettiin käyttöön osana sitouttavaa kouluyhteistyötä Päijät-Hämeen kuntien yhteinen poissaoloihin puuttumisen malli. Mallin avulla puututaan poissaoloihin, poissaoloista ilmoitetaan huoltajille ja tarvittaessa tehdään tukitoimia. Näin pyritään omalta osaltaan sitouttamaan oppilaita kouluun ja kouluyhteisöön.

Oppilaiden kouluun kiinnittymistä tuetaan myös Vaihde-, Veturi- ja Potkuri-ryhmien avulla. Eri ryhmillä on erilainen oppimisen tukemista ja kouluun kiinnittymistä vahvistava profiili. Heinsuon koulussa käynnistettiin Vaihde-luokka tammikuussa 2023. Luokka on tarkoitettu pääsääntöisesti kouluun kesken vuoden tuleville oppilaille, joilla on ollut rikkonainen kouluhistoria. Ryhmässä tuetaan kouluun kiinnittymistä ja räätälöidään oppilaalle opiskelua tukevat opetusjärjestelyt. Salpakankaan ja Heinsuon kouluissa aiemmin hankerahoituksella toimineet Veturi-ryhmät vakiinnutettiin kunnan omaksi toiminnaksi. Hankerahoituksella toimiva Potkuri-ryhmä koulupudokkuusvaarassa oleville oppilaille aloitti toimintansa elokuussa 2023. Ryhmä toimii Kankaan koulun alaisuudessa.

Perusopetuksessa oli vuoden 2023 aikana käynnissä Uudet lukutaidot-, Tasa-arvoraha-, Yhteisöllisen opiskelu- ja oppilaiden kehittämishankkeet. Uudet lukutaidot hankkeen kautta kehitettiin opiskelun digitalisuutta. Tasa-arvorahalla tavoitellaan koulutuksellisen tasa-arvon toteutumista, jolloin oppilaalla asuinpaikasta riippumatta on yhdenvertaiset mahdollisuudet saada laadukasta opetusta. Yhteisöllisen opiskeluhuollon kehittämishankkeella kuntaan on palkattu hyvinvointitutor. Liikkuva opiskelu hankkeella tuetaan liikunnan lisäämistä perusopetuksen 7–9 luokille. Covid-hankerahoituksella on palkattu Potkuri-ryhmän opettaja ja koulunkäynninohjaaja sekä ohjaaja Heinsuon kouluun.

Henkilökohtaiset digilaitteet ovat suunnitelman mukaisesti syyslukukauden 2023 alusta olleet käytössä vuosiluokilla 3 - 4 (tablet-laite) ja 7 - 8 (kannettava tietokone).

Sairauspoissaolot niin henkilöstön kuin oppilaidenkin osalta ovat edelleen olleet runsaita. Henkilökunnan osalta tämä on tarkoittanut sijaiskulujen kertymistä, jotta opetus on voitu turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti järjestää.

Koulukuljetukset ovat saadun palautteen mukaan toimineet kalenterivuoden aikana hyvin.

Tiilikankaan koulun lakkauttamiseen vuonna 2025 liittyvät valmistelut on käynnistetty.

Opiskeluhuollon siirtyminen hyvinvointialueelle ei tuonut vuoden 2023 aikana muutoksia toimintaan, mutta uudet linjaukset tuottavat mahdollisesti tilanteen, jossa opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmaa ja Hollolan opetussuunnitelmaa joudutaan päivittämään.

Vammaisten lasten aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestäminen siirtyi hyvinvointialueuudistuksen myötä kunnan järjestämisvastuulle 1.1.2023. Aikaisemmin kunta tuotti ja hyvinvointiyhtymän vammaispalvelut osti kyseisen palvelun Hollolan kunnalta ja toiminta katettiin kunnan SOTE-budjetista.

Vastuualueen palvelusuunnitelma vuodelle 2023

Hälvälän koulun toiminta lakkaa 1.8.2023 ja palveluverkkoon tehdään tarvittavat tarkastukset.

Koulupudokkuuden ehkäisemiseen tarkoitettujen Veturi-ryhmien toiminta vakiinnutetaan ja niitä edelleen kehitetään.

Vammaisten lasten aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestäminen siirtyy hyvinvointialueuudistuksen myötä kunnan järjestämisvastuulle 1.1.2023. Aikaisemmin kunta on tuottanut ja hyvinvointiyhtymän vammaispalvelut on ostanut ko palvelun Hollolan kunnalta ja toiminta on katettu kunnan SOTE-budjetista.

Sitovuus valiokuntaan nähden on vastuualueen toimintakate.

Perusopetuspalvelut	TP 2022	TA 2023	TP 2023	TOT-%	Jäljellä
Toimintatuotot	2 270 191 €	1 840 100 €	2 073 726 €	112,70 %	-233 626 €
Toimintakulut	-30 879 064 €	-31 951 200 €	-32 589 930 €	102,00 %	638 730 €
TOIMINTAKATE	-28 608 874 €	-30 111 100 €	-30 516 204 €	101,35 %	405 104 €

Toimintaa kuvaavat tunnusluvut

YLEISSIVISTÄVÄ KOULUTUS	TP 2022	TA 2023	TP 2023
Perusopetus			
Lapsia perusopetuksessa	2 492	2 528	2 408
Lapsia koululaisten iltapäivätoiminnassa	191	220	186

Vapaa-ajan palvelualue

Vastuhenkilö: Lassi Puodinketo

Vastuualuepäällikön katsaus

Nuorisopalvelut

Nuorisopalvelut tarjoavat tekemistä ja toimintaa vapaa-ajalla, tukea työelämän alkutaipaleella ja apua haastavissa elämäntilanteissa. Keskeiset toimintamallit ovat etsivä nuorisotyö, koulunuorisotyö ja erityisnuorisotyö. Kaikessa toiminnassa pyritään saumattomaan lapsen ja nuoren kasvua tukevaan toimintaan. Nuorisopalveluiden alla toimiva nuorten työpaja Osuma vastaa alle 29-vuotiaiden työttömien työllisyysneuvonnasta osana kuntakokeilua, yhteistyössä kunnan työllisyyspalveluiden kanssa.

Kirjasto

Hollolan kirjasto kuuluu Päijät-Hämeen Lastukirjastoihin. Toimintaa järjestetään pääkirjastolla Salpakankaalla sekä kahdella sivukirjastolla Kalliolassa ja Hämeenkoskella ja kirjastoautolla. Kirjastossa on tarjolla lehtiä, kirjoja, musiikkia, elokuvia ja muita aineistoja, joihin voi tutustua paikan päällä tai lainata kotiin. Kirjaston tiloissa voi opiskella, harrastaa ja oleskella. Siellä järjestetään myös opastuksia, neuvontaa, tapahtumia ja näyttelyitä.

Liikunta

Liikuntapalvelut järjestää monipuolisia liikuntamahdollisuuksia, ohjattua liikuntaa ja terveysneuvontaa kuntalaisille. Uimahallin peruskorjausta ja mahdollista laajennusta valmistellaan. Toteutuessaan vaikuttaa merkittävästi liikuntapalveluiden palvelukokonaisuuteen.

Kulttuuri

Kulttuurista työtä tehdään useissa Hollolan vapaa-aikapalveluiden prosesseissa. Kulttuuripalvelut toteuttaa kulttuurista työtä tiiviissä yhteistyössä useiden eri kunnan yksiköiden sekä kolmannen ja neljännen sektorin kanssa. Kulttuuripalvelut koordinoivat Hollolan kunnan kulttuurikasvatusohjelman toteutumista perusopetuksessa, lasten kulttuurikeskus Efektin toimintaa sekä harrastamisen Suomen mallin mukaisen toiminnan järjestämistä Hollolassa. Kulttuuripalvelut toimivat keskeisenä tapahtumatuotantoa organisoivana ja toteuttavana toimijan yhteistyössä muiden palvelualueiden ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.

Piipahlus

Asiointipiste Piipahlus on Hollolan kunnan asiakaspalvelupiste, jossa annetaan yleisneuvontaa kunnan toimintaan liittyen. Piipahlus sijaitsee Hollolan kunnan pääkirjaston tiloissa. Asiointipisteessä voi hoitaa kunnan ja muiden toimijoiden palveluihin liittyviä asioita. Asiointipiste on myös eri palveluiden ja tapahtumien tietopankki ja palvelupisteestä voi hakea ja sinne voi palauttaa eri palveluihin liittyviä lomakkeita. Asiointipisteen palveluneuvojat hoitavat myös Kelan avustavia asiakaspalvelutehtäviä (yleisneuvonta, esitteiden jako, lomakkeiden jako ja vastaanotto).

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kunnan keskeisiä tehtäviä ja työtä toteutetaan kunnan kaikilla palvelualueilla. Työ koostuu erilaisista tehtävistä, joiden tavoitteena on muun muassa kuntalaisten terveyden, hyvinvoinnin ja toimintakyvyn lisääminen, sairauksien ennaltaehkäisy ja osallisuuden vahvistaminen. Hyte-työn toteutumisesta vastaa kunnan hyvinvointikoordinaattori, osallisuuskoordinaattori ja senioriohjaaja.

Maahanmuuttajapalvelut

Maahanmuuttotyöhön liittyviä tehtäviä hoiti edelleen kolmen kunnan (Heinola, Orimattila, Hollola) yhteinen maahanmuuttokoordinaattori. Koordinaattorin lisäksi Hollola maksaa vuosittain osuudet Lahdessa toimivan alueellisen integraatiopiste Alipin toiminnasta. Vuoden 2023 alusta voimaan astuva laki kotoutumisen edistämisestä lisäsi merkittävästi tehtävien määrää maahanmuuttotyössä. Kulttuuripalveluiden yhteisöohjaaja toimi työparina maahanmuuttotyössä maahanmuuttokoordinaattorin kanssa. Kiintiöpakolaissopimuksen mukaiset vastaanottokiintiöt tulivat vuoden 2023 aikana täyteen ja työllistivät kausittaisesti henkilöstöä merkittävästi. Olemassa oleva työntekijäresurssi kuitenkin riitti tehtävien laadukkaaseen hoitoon.

Yleisesti toiminnasta

Vapaa-aikapalveluiden kokonaisuus on suurilta osin toteutunut talousarvion mukaisesti. Merkittävimpinä muutoksina on ollut yleishyödyllisten yhdistysten energia-avustuksen 50 000 euron lisämääräraha. Avustusta haki kesällä 2023 yhteensä seitsemän toimijaa, joista kuusi oli oikeutettu avustukseen. Avustusta jaettiin yhteensä 7 948,71 euroa.

Maahanmuuttotyössä vapaa-aikapalveluilla näkyy selkeä ylitys, joka osin selittyy sillä, että Hollolan kunnan kiintiöpakolaissopimuksen enimmäismäärä henkilöitä otettiin vastaan jo alkuvuoden aikana. Tulkkauspalvelut ja kuntien vastuiden kasvaminen kotoutumislain myötä on aiheuttanut vuoden 2023 loppuun mennessä kustannuspaikalle ylityksen. Iso osa kiintiöpakolaisten vastaanottotoiminnasta syntyvistä kuluista haetaan takautuvasti KEHA-keskukselta.

Harrastamisen Suomen mallin hankekausi 2022–2023 päättyi 31.7.2023. Loppuraportin perusteella edellisen lukuvuoden aikana toimintaan osallistui viikoittain noin 700–800 lasta ja nuorta, sekä viikkotasolla hankkeella toteutettiin 68 tuntia harrastustoimintaa ja 4–5 tuntia etsivää harrastustoimintaa. Harrastamisen Suomen mallin mukaista toimintaa jatkettiin uudella hankekaudella, joka käynnistyi 1.8.2023.

Uimahallin kävijämäärätavoitteesta 120 000 jäädään tilastoissa merkittävästi, kun kävijöitä on vuoden 2023 aikana ollut noin 62 000. Tätä selittää osaltaan se, että loppuvuodesta 2023 selvisi, että uimahallin kassahenkilöstöltä on jäänyt merkkäämatta esi- ja perusopetuksen uimaryhmien käyntimäärät järjestelmään. Tästä syystä vuoden 2023 osalta uimahallin kävijämäärätilastot eivät anna uimahallin käyttöasteesta oikeaa tietoa. Liikuntapalveluiden toteuttamat erilaiset liikuntaryhmät liikuttivat vuoden 2023 aikana satoja kuntalaisia viikoittain.

Kulttuuripalveluiden tapahtumavuosikellon suurimmat yksittäiset tapahtumat olivat Hyvä fiilis –tapahtuma, Hollola-päivä, Harry Potter-tapahtumaviikko, joulunavaus-tapahtuma sekä kunnan virallinen itsenäisyysjuhla. Kaiken kaikkiaan vuoden aikana kulttuuripalveluiden järjestämissä tapahtumissa on ollut kävijöitä noin 9300. Kesällä torialueen elävöittämistä toteutettiin yhteistyössä työllisyyspalveluiden ja Hollolan 4h-yhdistyksen kanssa. Kesätori oli avoinna 7.6. - 31.7.2023. Kesätorin palveluita käytti päivittäin kymmenet kuntalaiset.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palveluissa nähtiin vuoden 2023 aikana merkittävä työresurssin nousu, kun kesäkuussa HYTE-työn rajapinnalla aloitti osallisuuskordinaattori ja vuoden 2023 joulukuussa tiimi vahvistui vielä senioriohjaajalla. Osallisuustyöhön tullut lisäresurssi on vahvistanut merkittävästi kunnassa tehtävää osallisuustyötä, kun jo olemassa olevia osallisuuden työmuotoja on kehitetty ja uusia toimintamalleja suunniteltu. Merkittävin yksittäinen osallisuustyön tavoite on nuorisovaltuuston vetämän OSBU-pilotin käynnistäminen syksyllä 2023. OSBU-pilotti viedään maaliin vuoden 2024 aikana.

Vastuualueen palvelusuunnitelma vuodelle 2023

Merkittävä palveluihin vaikuttava muutos vuoden 2023 aikana tulee olemaan uimahallin peruskorjaus. Toteutuessaan voimassa olevan suunnitelman mukaisesti tulee se vaikuttamaan suuresti liikuntapalveluiden palvelutuotantoon kuin myös esi- ja perusopetuksen uimaopetuksen järjestämiseen. Samassa myös nuorten työpaja Osuman hoitaman uimahallin lipunmyynnin ja kahvilatoiminnan toteutus aiheuttaa sopeuttamispaikkeen työpajatoiminnalle, jolle uimahalli on ollut keskeinen toimintaympäristö.

Uudistettu laki kotoutumisen edistämisestä tulee myös mahdollisesti vaikuttamaan merkittävästi vapaa-aikapalveluiden palvelurakenteeseen, jos kuntaan tulee normaalia enemmän pakolaisia tai jos kiintiöpakolaisille varatut kiintiöt täyttyvät.

Kulttuuripalvelut kehittää osallisuus- ja hyvinvointityötä hakemalla rahoitusta Taiteen edistämiskeskuksen erityisavustusta hyvinvointia kulttuurista ikäihmisille -hankerahoituksesta. Tavoitteena hankkeella on palkata yhteisötaiteilijoita toteuttamaan kunnan senioriasukaille taidelähtöisiä projekteja, joilla aktivoidaan ja osallistetaan ikääntyvää kansanosaa.

Sitovuus valiokuntaan nähden on vastuualueen toimintakate.

Vapaa-aikapalvelut	TP 2022	TA 2023	TP 2023	TOT-%	Jäljellä
Toimintatuotot	664 953 €	604 600 €	698 933 €	115,60 %	-94 333 €
Toimintakulut	-4 354 888 €	-4 603 300 €	-4 577 095 €	99,43 %	-26 205 €
TOIMINTAKATE	-3 689 936 €	-3 998 700 €	-3 878 162 €	96,99 %	-120 538 €

Toteuma määrärahan jakautumisesta palveluittain

Kirjastopalvelut	TP 2022	TA 2023	TP 2023	TOT-%	Jäljellä
Toimintatuotot	26 937 €	32 000 €	44 666 €	139,58 %	-12 666 €
Toimintakulut	-997 863 €	-1 014 800 €	-1 008 064 €	99,34 %	-6 736 €
TOIMINTAKATE	-970 927 €	-982 800 €	-963 398 €	98,03 %	-19 402 €

Kulttuuripalvelut	TP 2022	TA 2023	TP 2023	TOT-%	Jäljellä
Toimintatuotot	459 €	1 500 €	1 022 €	68,13 %	478 €
Toimintakulut	-140 081 €	-140 900 €	-155 397 €	110,29 %	14 497 €
TOIMINTAKATE	-139 622 €	-139 400 €	-154 375 €	110,74 %	14 975 €

Liikuntapalvelut	TP 2022	TA 2023	TP 2023	TOT-%	Jäljellä
Toimintatuotot	417 526 €	333 000 €	431 507 €	129,58 %	-98 507 €
Toimintakulut	-2 193 110 €	-2 262 500 €	-2 256 067 €	99,72 %	-6 433 €
TOIMINTAKATE	-1 775 584 €	-1 929 500 €	-1 824 560 €	94,56 %	-104 940 €
Vapaa-aikapalvelujen yhteiset palvelut	TP 2022	TA 2023	TP 2023	TOT-%	Jäljellä
Toimintatuotot	400 €	0 €	1 600 €	0,00 %	-1 600 €
Toimintakulut	-233 182 €	-389 900 €	-300 112 €	76,97 %	-89 788 €
TOIMINTAKATE	-232 782 €	-389 900 €	-298 512 €	76,56 %	-91 388 €
Asointipiste Piipahlus	TP 2022	TA 2023	TP 2023	TOT-%	Jäljellä
Toimintatuotot	85 460 €	72 400 €	85 049 €	117,47 %	-12 649 €
Toimintakulut	-151 569 €	-154 100 €	-159 840 €	103,72 %	5 740 €
TOIMINTAKATE	-66 109 €	-81 700 €	-74 791 €	91,54 %	-6 909 €
Hyvinvoinnin koordinointi	TP 2022	TA 2023	TP 2023	TOT-%	Jäljellä
Toimintatuotot	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 %	0,00 €
Toimintakulut	-79 760 €	-69 600 €	-85 779 €	123,25 %	16 179 €
TOIMINTAKATE	-79 760 €	-69 600 €	-85 779 €	123,25 %	16 179 €
Maahanmuuttajapalvelut	TP 2022	TA 2023	TP 2023	TOT-%	Jäljellä
Toimintatuotot	44 410 €	50 000 €	37 659 €	75,32 %	12 341 €
Toimintakulut	-32 143 €	-22 200 €	-61 463 €	276,86 %	39 263 €
TOIMINTAKATE	12 267 €	27 800 €	-23 804 €	-85,63 %	51 604 €
Nuorisopalvelut	TP 2022	TA 2023	TP 2023	TOT-%	Jäljellä
Toimintatuotot	89 762 €	115 700 €	97 430 €	84,21 %	18 270 €
Toimintakulut	-527 180 €	-549 300 €	-550 373 €	100,20 %	1 073 €
TOIMINTAKATE	-437 418 €	-433 600 €	-452 943 €	104,46 %	19 343 €

Toimintaa kuvaavat tunnusluvut

VAPAA-AIKAPALVELUT	TP 2022	TA 2023	TP 2023
<i>Kirjastopalvelut</i>			
Lainausten määrä	281 469	280 000	300 966
Kävijöiden määrä	162 505	215 000	193 833
Kirjastojen aukioloaika eriteltynä 2021 alkaen:			
- omatoimiaika (tuntia/vko)	132	132	132
- kirjastoauto (tuntia/v/keskimäärin), 60 pysäkkiä	909	850	855
- palveluaika (tuntia/vko)	76	76	76
<i>Nuorisopalvelut</i>			
Nuorisotyön piiriin kuuluvien ikäluokka (0-28 vuotiaat)/lkm	6 350	6 277	ei julkaistu
<i>Liikuntapalvelut</i>			
Uimahallin kävijämäärä (käyntikertojen lukumäärä)	61 500	120 000	62 153
Uimakoulutoimintaan osallistuvien lukumäärä	185	150	191